

36 lub hlis *txog rau* 48 lub hlis

KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS

Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?

KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS COV LUS QHIB

Cov menyuam yaus xav li cas thiab yuav tswj tau

- lawv tus kheej,
- lawv txoj kev siab ntsws xav thiab cwj pwm, thiab
- lawv txoj kev sib raug zoo nrog lwm tus

...cov ntawm no yog qhov uas peb hu haiskev *loj hlob ntawm txoj kev sib raug zoo nrog lwm tus-kev siab ntsws xav.*

Txoj kev loj hlob ntawm cov kev txawj no tseem ceeb heev rau tus menyuam txoj kev vam meej hauv tsev kawm ntawv nrog rau lwm cov kev txawj ib yam nkaus, xws li kev hais lus thiab kev nyeem ntawv thiab kev laij lej..

Thawj tsib xyoo ntawm tus menyuam lub neej lawv yuav kawm los...

- tswj lawv lub cwj pwm,
- cwj, qhia thiab tswj txoj kev siab ntsws xav,
- paub thiab txawj xav txog lwm cov neeg txoj kev siab ntsws xav,
- coj nrog cov phooj ywg,
- koom ua ib tug hauv ib pab pawg, lossis
- kawm los sib raug ze nrog cov neeg laus, nrog rau lawv niam lawv txiv, lwm cov neeg hauv lawv lub tsev neeg, thiab cov kws qhia ntawv.

Cov menyuam yaus yuav kawm cov kev txawj hais txog txoj kev sib raug zoo nrog lwm tus-kev siab ntsws xav los ntawm kev sib raug ze nrog cov neeg laus thaum lawv sib tham mus los, ua ub ua no ua ke thiab qhuab qhia zoo. Txoj kev ua si yog ib qho tseem ceeb los pab tus menyuam kawm txog cov kev txawj ntawm no thiab. Thaum lawv ua si, cov menyuam yaus yuav sim cov kev txawj uas lawv paub los coj nrog lwm tus neeg, sim qhov lawv txoj kev siab ntsws xav, sim cov cwj pwm tshiab thiab txais lus rov qab txog lawv ntawm lwm cov neeg. Txoj kev ua si pab cov menyuam yaus los kawm ntawv txog lawv tus kheej thiab lwm cov neeg thiab los tsim lawv txoj kev txawj sib txuas lus thiab txoj kev coj nrog lwm tus neeg.

**Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?
KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS**

Kev Loj Hlob Ntawm Kev Coj Tus Cwj Pwm Thiab Lub Siab Lub Ntsws

Cov Lus Qhib

Kuv tus menyuam kawm dabtsi txog nws tus kheej thiab nws txoj kev siab ntsws xav?

Koj tus menyuam uas muaj plaub-xyoos yuav zoo siab heev thaum nws ua tej yam rau nws tus kheej. Tej zaum nws yuav tsis kam koj pab nws, txawm tias nws siv zog kawg nkaus thiab ntxhov siab kawg nkaus los nws yuav tsis kam. Nws muaj ntau txoj kev los piav qhia txog nws tus kheej thiab tej yam nws txawj ua. "Kuv muaj plaub xyoos lawm!" "Kuv loj dua lawm." "Kuv nyiam kos duab." "Kuv paub caij lub scooter!" Tej zaum nws tseem dhia cuag cas qhuas nws tus kheej. Nws kawm tau ob peb txoj kev los pab nws kom nws siab tus zog thaum nws tsis zoo siab, tiamsis tseem xav tau txoj kev txhawb thiab hlub los ntawm ib tug neeg laus kom nws zoo siab zog tuaj. Qee zaus nws tu tau ub tej no nws tus kheej, yam tsis thas muaj leej twg nug. Nws xav tau tias nws hloov li cas lawm. "Thaum ub kuv muaj peb xyoos, tiamsis tamsim no kuv muaj plaub xyoos!"

Nws qhia tau thiab piav tau txog cov kev siab ntsws xav xws li tu siab, chim siab, thiab ntshai, nws piav tau tias dabtsi ua rau nws siab ntsws xav li ntawd, thiab yuav txawj thov kom koj hlub vim ib yam dabtsi. Nws kuj txawj piav tias lwm cov menyuam txoj kev siab ntsws xav li cas thiab qee zaus yuav qhia tau tias vim li cas lawv xav li ntawd. "Theo tu siab vim tias Laurene nphav ua nws cov blocks vau tag lawm." Nws txawj mus hlub thiab nrog lwm tus tu siab, nws yim huab txawj ua li ntawd yog tias nws tsis muaj ib feem hauv qhov teeb meem ntawd.

Nws kawm dabtsi txog lwm cov tib neeg thiab kev sib raug zoo nrog lwm tus neeg?

- Txoj kev ntaus phooj ywg yog ib yam tseem ceeb heev rau tus menyuam txoj kev vam meej hauv tsev kawm ntawv thiab lawv lub neej. Lawv lub peev xwm uas txawj loj dav zog tuaj yuav pab lawv tham thiab sib tham kom haum nrog nws cov phooj ywg thiab yuav pab kom lawv ua si ntau ntev zog thiab ua si tau tej yam nyuaj zog.
- Lawv paub thiab piav tau tias lawv txawv li cas ntawm lwm tus neeg. "Nona cov plaub hau xim kasfes tiamsis kuv cov yog xim dub."
- Tej zaum lawv yuav ntau tau phooj ywg zoo nrog tej tug menyuam thiab yuav txawj siv cov lus tias, "kuv tus phooj ywg zoo tshaj plaws."
- Lawv tseem kawm tias "kev ntaus phooj ywg" txhais li cas thiab tej zaum lawv yuav xav hais tias thaum lawv chim rau ib tug neeg ces lawv tsis yog phooj ywg lawm.
- Lawv muaj ib co kev txawj los pab lawv nkag tau mus nrog lwm cov menyuam yaus ua si. Tej zaum lawv yuav saib ib pliag, pib ua si ze ze rau lwm cov neeg lossis lawv txawj nug seb lwm cov neeg puas pub nws ua si thiab—nws txawj muab tswv yim tias nws ua tus "niam hluas" thaum cov menyuam yaus ua si niam tais yawm txiv.
- Lawv muaj ib co kev txawj los sib hais kom haum thiab tej zaum yuav siv cov ntawd los daws teeb meem nrog nws cov phooj ywg. Qee zaus nws yeej pub lwm cov menyuam ua si nrog nws cov khoom ua si thiab cov khoom, tiamsis nws tseem yuav rov qab los sib hais kom haum seb "leej twg laib ua ntej" thiab "lawv yuav tau sijhawm ntev npaum li cas los ua si nrog qhov khoom."
- Lawv yeej qhia tau kom lwm tus coj li cas thaum lawv ua si, "Koj yog tus txiv," thiab qee zaus lawv yeej ua raws li lwm tus hais. Tiamsis tej thaum lawv yuav chim siab thiab tsis txaus siab yog tias lwm cov neeg tsis ua si raws li nws hais—lawv yuav tuaj tsis tau rau nws lub hnub yug.
- Lawv koom tau nrog tej yam kev ua si rau tej pab pawg nrog lwm cov menyuam, tiamsis tej zaum yuav tsis txawj tos rau lawv thib los tham lus. Lawv xav paub tias dabtsi yuav tshwm sim tom ntej

Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?

KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS

thiab yog tias lawv txais tej yam lus qhia txog qhov lawv yuav ua tom ntej, tej zaum lawv yuav mloog lus koom zoo zoo.

- Lawv niam lawv txiv thiab cov kws qhia ntawv tseem ceeb heev rau lawv heev thaum lawv xav txais kev hlub thiab tej yam lus qhia, tiamsis tej zaum nws tseem tsis kam ua raws li tus neeg laus hais, nws yuav hais tias, “Koj tsis yog kuv tus nai.” Lawv maj los txiav txim rau txhua yam thiab yuav niaj zaus “kuaj” seb tus neeg laus puas tseem yog tus tswj. Lawv pib ua raws li koj cov cai, txawm tsis muaj ib tug neeg laus nyob ze, tiamsis qee zaus koj yuav tau rov qab qhia txog cov cai nws.

Ntawm no yog ob peb lo lus los pab koj txhawb kom koj tus menyuam kawm txog nws tus kheej los ua ib tug neeg, kawm txog lwm cov tib neeg thiab kawm txog nws txoj kev siab ntsws xav:

Kawm txog nws tus kheej los ua ib tug neeg

- Nws xav kom tau “txoj kev ywj pheej”

Tej zaum thaum nws yuav siv sijhawm ntev zog thaum nws pab, tiamsis txoj kev koom no yuav pab nws pom tias nws muaj peev xwm thiab pab nws xyaum siv nws cov kev txawj tshiab.

- Tej zaum nws xav khaws nws cov khaub ncaws, nrog rau hnav thiab hle khaub ncaws nws tus kheej.
- Nws xav pab koj nrog tej yam dej num hauv tsev xws li ua mov noj, cog zaub hauv lub vaj, faib khaub ncaws, rau mov, muab nws cov khoom ua si cia lossis pab koj ntxuav tsheb.
- Nws yuav sim ua “ib tug neeg laus” tej zaum nws yuav tsis kam ua li koj hais.
 - Txawm tias koj xav kom nws nres lossis tswj ib yam nws ua, koj qhia tau rau nws tias koj yeej nkag siab tias nws yeej muaj ib lub tswv yim zoo kawg. Yog nws tsis kam tua lub TV, txawm tias koj twb ceeb toom ib zaug ntxiv los nws tseem tsis kam mloog, koj nrog nws tham tau, qhia rau nws tias koj yeej tias nws siab ntsws xav li cas, qhia rau nws tias thaum twg nws mam li rov qab saib dua, thiab muab ob peb txoj kev rau nws xaiv los tsum qhov nws ua.
 - “Nws txog sijhawm tua TV lawm.” (tswj tiamsis hais tau zoo)
 - “Kuv paub tias koj nyiam saib tshooj no heev.” (qhia tias nws lub tswv yim zoo)
 - “Tom qab wb muab tua rau, wb mam li teem seb thaum twg koj mam li rov qab saib tau.”
 - “Koj puas kam mus tua rau lossis koj puas xav kom kuv pab koj?” (muab txoj kev rau nws los xaiv)
 - “Los wb nrhiav lwm yam ua-tej zaum wb ua dabtsi uas koj mus los tau thiab siv ib ce zog lossis tej zaum koj mus sau tau ib zaj dab neeg.”

Kawm txog lawv txoj kev siab ntsws xav

- Nug nws seb nws siab ntsws xav li cas.
 - “Tamsim no koj txoj kev siab ntsws zoo li cas lawm?”
 - “Saib tus menyuam tub hauv phau ntawv. Koj xav tias nws txoj kev siab ntsws zoo li cas? Koj xav tias vim li cas nws txoj kev siab ntsws ho xav li ntawd?”
- Pab nws to taub nws txoj kev siab ntsws xav thaum koj qhia lub npe rau qhov nws txoj kev siab ntsws xav rau cov sijhawm uas nws tsis paub piav.

**Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?
KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS**

- “Zoo li koj tu tu siab.”
- “Nws yeej ntxhov siab kawg nkaus thaum koj sim los txuas lub tsev siab siab tiamsis nws ib sij vau.”
- “Kuv pom tias koj zoo siab heev mus rau tom koj tus phooj ywg lub tsev.”
- Niaj zaus siv sij hawm los tham seb nws siab ntsws xav li cas.
 - “Hnub no zoo li cas rau koj? Koj zoo siab txog dabtsi? Puas muaj dabtsi ua rau koj chim? Puas muaj dabtsi ua rau koj tu tu siab? Hnub koj ua dabtsi uas koj nyiam tshaj plaws?”
 - Thaum nws qhia koj txog tej yam nws siab ntsws xav thiab tej yam uas nws tau ua, mloog nws cov tswv yim thiab tham txog cov ntawd nrog nws.
- Pab nws qhia txog tej yam nws siab ntsws xav kom nyab xeeb.
 - “Zoo li koj chim siab rau koj tus phooj ywg. Koj puas kam qhia nws tias vim li cas koj thiaj li chim siab?”
 - “Yog tias koj chim siab thiab koj xav ntaus ib yam dabtsi, koj ntaus tau lub hauv ncoo no, tiamsis nws tsis nyab xeeb yog tias koj ntaus koj tus phooj ywg.”
- Thaum koj tus menyuam ntshai, nyob ze rau ntawm nws thiab pab hlub nws. Tej thaum koj tus menyuam tsis xav kom koj cia li coj nws mus ntawm ib qho chaw uas txaus ntshai rau nws, tiamsis nws xav kom koj nyob ntawd pab nws. Yog tias nws ntshai tus neeg uas nyob ib ncig hauv koj lub zej zog tus aub, koj khoov mus zaum tau ib sab ntawm nws, puag nws thiab nrog tus aub tham. Feem ntau, thaum koj nyob ntawd thiab qhia tej yam rau nws thiab thaum koj kov tus aub nws tsis muaj dabtsi phem tshwm sim yuav pab tau nws tsis tshua ntshai. Yog tias nws tsis xav nyob qhov ntawd lawm, ua raws li nws hais. Tej zaum koj muab tau ib daim duab txog qhov nws ntshai rau nws saib thiab tuav thiab tham txog daim daub los pab nws kom nws tsis txhob ntshai.
 - Koj muab cov duab los ua ib phau ntawv tau lossis nug seb nws puas xav kos duab thiab pab nws muab nws cov duab los ua ib phau ntawv (muab cov ntawv tom ua ke). Thaum cov dua uas nws kos lossis cov duab thiaj nyob hauv ib phau ntawv me me lawm, tej zaum nws yuav xav hais ob peb lo lus rau koj muab sau cia rau hauv phau ntawv txog cov duab. Thaum koj nyeem phau ntawv nrog nws koj yuav pab nws tswj nws txoj kev ntshai.
- Qhia rau nws paub tias qhov nws txoj kev siab ntsws xav li ntawd tsis ua li cas thiab koj yuav mloog lossis lees paub tias nws txoj kev siab ntsws xav li cas.

Qhov no yuav pab nws ntseeg koj nrog nws txoj kev siab ntsws xav thiab ua rau nws pom tias nws tsis thas zais nws txoj kev siab ntsws xav ntawm koj.

Kawm txog lwm cov neeg

- Muab tej lub sijhawm rau nws los ua si nrog lwm cov menyuam (tom phoj, nrog lwm cov neeg uas nyob ib ncig ntawm koj lossis tsev neeg, hauv lub chaw zov menyuam lossis cov chav kawm rau tus niam txiv/tus menyuam).
- Nyob ze rau ntawm nws thaum nws ua si nrog lwm cov menyuam. Tej zaum nws yuav tsum tau koj los pab nws sib hais kom haum, mloog nws tus phooj ywg cov tswv yim, pab nws qhia nws cov tswv yim thiab pab nws daws teeb meem. Tej zaum nws yuav tsum tau koj los pab nws txog kev nyab xeeb thiab, vim tias nws zoo siab heev los sim txhua yam tshiab.

allaboutyoungchildren.org